

บทที่ 5

บทสรุป และข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง “อุปสงค์ของการศึกษาระดับอนุบาลในเขตพื้นที่อำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่” เพื่อวิเคราะห์หาปัจจัยที่กำหนดการตัดสินใจเลือกโรงเรียนอนุบาลของผู้ปกครองนักเรียนในเขตพื้นที่อำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่ จากการสอบถามข้อมูลโรงเรียนเอกชนที่เปิดสอนเฉพาะระดับอนุบาลจากผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 20 โรงเรียน และผู้ปกครองของนักเรียนชั้นอนุบาลที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 280 ตัวอย่าง แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอในรูปแบบสถิติเชิงพรรณนาสรุปได้ดังนี้

5.1 สรุปผลการศึกษา

5.1.1 ข้อมูลโรงเรียน

โรงเรียนอนุบาลที่เปิดทำการสอนในเขตพื้นที่อำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่ มีด้วยกันหลายกลุ่มคือตั้งแต่มีจำนวนนักเรียน 50 คนจนถึง 432 คน แบ่งออกเป็นโรงเรียนอนุบาลที่มีชื่อเสียงและโรงเรียนอนุบาลที่ไม่มีชื่อเสียง ส่วนใหญ่จะเปิดทำการสอนตั้งแต่ชั้นเด็กเล็กจนถึงชั้นอนุบาลปีที่ 3 คือรับนักเรียนอายุตั้งแต่ 0-6 ปี เพราะชั้นเด็กเล็กเป็นฐานที่ดีในการจัดชั้นเรียนระดับอนุบาลปีที่ 1, 2 และ 3 ครูส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี รองลงมาคือระดับมัธยมศึกษา อัตราส่วนจำนวนครูต่อนักเรียนอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานตามที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดทุกโรงเรียน อัตราค่าเล่าเรียนแพงที่สุดคือ 17,900 บาทต่อภาคเรียน อัตราค่าเล่าเรียนถูกที่สุดคือ 3,480 บาทต่อภาคเรียน นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3 ร้อยละ 100 เข้าเรียนต่อชั้น ป.1 ได้ทั้งโรงเรียนของรัฐและเอกชน สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3 ของโรงเรียนอนุบาลที่มีชื่อเสียงดี ร้อยละ 64.66 สามารถสอบเข้าเรียนชั้น ป.1 โรงเรียนชื่อดังได้ อัตราค่าโฆษณาประชาสัมพันธ์สูงที่สุดคือ 60,000 บาทต่อปีการศึกษา ต่ำที่สุดคือ 300 บาทต่อปีการศึกษา และมีโรงเรียนส่วนหนึ่งที่ไม่มีค่าใช้จ่ายในการโฆษณาประชาสัมพันธ์เลย โรงเรียนอนุบาลส่วนใหญ่จะให้ความสำคัญกับจำนวนครูและจำนวนห้องเรียนห้องปฏิบัติการ โดยจะมีมากขึ้นตามจำนวนนักเรียนที่มากขึ้น

5.1.2 ข้อมูลผู้ปกครอง

ผู้ปกครองนักเรียนชั้นอนุบาลส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง **36-45**ปี เชื้อชาติ/สัญชาติไทย นับถือศาสนาพุทธ ภูมิลำเนาเดิมเป็นคนจังหวัดเชียงใหม่ ส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษา ระดับปริญญาตรี ระดับการศึกษาสูงสุดคือปริญญาเอก ระดับการศึกษาต่ำสุดคือประถมศึกษา มีอาชีพรับจ้างหรือพนักงานบริษัทเอกชน รองลงมาคืออาชีพค้าขายหรือประกอบธุรกิจส่วนตัว มีรายได้เฉลี่ยของครอบครัวอยู่ระหว่าง **10,000-19,999** บาทต่อเดือน รายได้มากที่สุดคือ **200,000** บาท รายได้น้อยที่สุดคือ **3,500** บาท ระยะทางจากบ้านถึงโรงเรียนโดยเฉลี่ยไกลที่สุดคือ **16.2** กิโลเมตร ไกลที่สุดคือ **3.9** กิโลเมตร และผู้ปกครองส่วนใหญ่ใช้รถส่วนตัวมาส่งนักเรียนที่โรงเรียนเอง

5.1.3 ปัจจัยที่กำหนดการตัดสินใจเลือกโรงเรียนอนุบาล ในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

ในการศึกษาระดับมหภาค ผลการวิเคราะห์สมการถดถอยแบบพหุคูณถึงปัจจัยที่กำหนดการตัดสินใจเลือกโรงเรียนอนุบาลในเขตพื้นที่อำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้จำนวนนักเรียนเป็นตัวแทนของความต้องการเข้าเรียนโรงเรียนอนุบาลที่มีชื่อเสียง พบว่าการที่รายได้เฉลี่ยของครอบครัวผู้ปกครองอยู่ในระดับสูง การที่โรงเรียนมีห้องปฏิบัติการที่หลากหลาย และการที่โรงเรียนมีงบประมาณประชาสัมพันธ์สูงจะมีผลทำให้ผู้ปกครองตัดสินใจนำบุตรหลานมาเข้าเรียนอนุบาลที่มีชื่อเสียงมากขึ้น ส่วนการที่อัตราค่าเล่าเรียนแพงจะมีผลทำให้ผู้ปกครองตัดสินใจนำบุตรหลานมาเข้าเรียนอนุบาลที่มีชื่อเสียงน้อยลง ซึ่งเป็นไปตามข้อสมมุติฐาน

5.1.3 ความคิดเห็นของผู้ปกครองเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกโรงเรียนอนุบาล ในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

ในการศึกษาระดับจุลภาคโดยการสอบถามความคิดเห็นของผู้ปกครองพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกโรงเรียนอนุบาลในเขตพื้นที่อำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่ สามารถเรียงลำดับได้ดังนี้ ปัจจัยด้านกระบวนการทางการศึกษาที่สำคัญมากที่สุดคือโรงเรียนมีคุณภาพการสอนตามหลักสูตรปฐมวัยที่เน้นพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญา ปัจจัยด้านการสร้างและนำเสนอลักษณะทางกายภาพที่สำคัญมากที่สุดคือการมีห้องเรียนสะอาด อากาศถ่ายเทสะดวก มีแสงสว่างเพียงพอ ปัจจัยด้านบุคลากรที่สำคัญมากที่สุดคือครูเป็นผู้ที่มีอัธยาศัยดี

มีความเอาใจใส่นักเรียนเป็นอย่างดี ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ที่สำคัญมากที่สุดคือการที่โรงเรียนสามารถผลิตนักเรียนให้มีคุณภาพดีตามที่ผู้ปกครองต้องการ ปัจจัยด้านสถานที่ที่สำคัญมากที่สุดคือที่ตั้งของโรงเรียนอยู่ในทำเลที่เหมาะสมสามารถเดินทางไปมาได้สะดวก ปัจจัยทางเทคโนโลยีที่สำคัญมากที่สุดคือการใช้คอมพิวเตอร์ในชีวิตประจำวัน สำหรับปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาด ปัจจัยด้านราคา ปัจจัยทางการเมือง ปัจจัยทางสังคม-วัฒนธรรม และปัจจัยทางเศรษฐกิจไม่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกโรงเรียนอนุบาล

เมื่อจำแนกผู้ปกครองตามลักษณะความมีชื่อเสียงของโรงเรียนพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกโรงเรียนอนุบาล สามารถเรียงลำดับได้ดังนี้ ปัจจัยด้านกระบวนการทางการศึกษาที่สำคัญมากที่สุดคือโรงเรียนมีคุณภาพการสอนตามหลักสูตรปฐมวัยที่เน้นพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญา ปัจจัยด้านบุคลากรที่สำคัญมากที่สุดคือเป็นผู้ที่มีอัธยาศัยที่ดี มีความเอาใจใส่นักเรียนเป็นอย่างดี ปัจจัยด้านการสร้างและนำเสนอลักษณะทางกายภาพที่สำคัญมากที่สุดคือการมีห้องเรียนสะอาด อากาศถ่ายเทสะดวก มีแสงสว่างเพียงพอ ปัจจัยด้านสถานที่ที่สำคัญมากที่สุดคือที่ตั้งของโรงเรียนอยู่ในทำเลที่เหมาะสมสามารถเดินทางไปมาได้สะดวก ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ที่สำคัญมากที่สุดคือการที่โรงเรียนสามารถผลิตนักเรียนให้มีคุณภาพดีตามที่ผู้ปกครองต้องการ ปัจจัยด้านราคา (เฉพาะโรงเรียนที่ยังไม่มีชื่อเสียง) ที่สำคัญที่สุดคือค่าเล่าเรียนสามารถผ่อนชำระได้ ปัจจัยทางเทคโนโลยีที่สำคัญมากที่สุดคือการใช้คอมพิวเตอร์ในชีวิตประจำวัน สำหรับปัจจัยทางการเมือง (เฉพาะโรงเรียนที่มีชื่อเสียงน้อยและปานกลาง) ที่สำคัญที่สุดคือนโยบายปฏิรูปการศึกษาของรัฐบาลและนโยบายการให้เงินอุดหนุนทางการศึกษา ปัจจัยทางเศรษฐกิจ (เฉพาะโรงเรียนที่ยังไม่มีชื่อเสียง) ที่สำคัญที่สุดคือภาวะเศรษฐกิจที่ตกต่ำ ปัจจัยทางสังคม-วัฒนธรรม (เฉพาะโรงเรียนที่มีชื่อเสียงดี) ที่สำคัญที่สุดคือความคาดหวังถึงอาชีพในอนาคตของลูก สำหรับปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาดไม่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกโรงเรียนอนุบาล

เมื่อจำแนกผู้ปกครองตามที่มีรายได้เฉลี่ยของครอบครัวพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกโรงเรียนอนุบาล สามารถเรียงลำดับได้ดังนี้ ปัจจัยด้านกระบวนการทางการศึกษาที่สำคัญมากที่สุดคือโรงเรียนมีคุณภาพการสอนตามหลักสูตรปฐมวัยที่เน้นพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญา ปัจจัยด้านบุคลากรที่สำคัญมากที่สุดคือเป็นผู้ที่มีอัธยาศัยที่ดี มีความเอาใจใส่นักเรียนเป็นอย่างดี ปัจจัยด้านการสร้างและนำเสนอลักษณะทางกายภาพที่สำคัญมากที่สุดคือการมีห้องเรียนสะอาด อากาศถ่ายเทสะดวก มีแสงสว่างเพียงพอ ปัจจัยด้านสถานที่ที่

สำคัญมากที่สุดคือที่ตั้งของโรงเรียนอยู่ในทำเลที่เหมาะสมสามารถเดินทางไปมาได้สะดวก ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ที่สำคัญมากที่สุดคือการที่โรงเรียนสามารถผลิตนักเรียนให้มีคุณภาพดีตามที่ผู้ปกครองต้องการ ปัจจัยด้านราคา (เฉพาะผู้ปกครองที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนน้อยกว่า 20,000 บาท) ที่สำคัญมากที่สุดคืออัตราค่าเล่าเรียนถูกและสามารถผ่อนชำระค่าเล่าเรียนได้ ปัจจัยทางเทคโนโลยีที่สำคัญมากที่สุดคือการใช้คอมพิวเตอร์ในชีวิตประจำวัน ปัจจัยทางการเมือง (เฉพาะผู้ปกครองที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนน้อยกว่า 20,000 บาทและอยู่ระหว่าง 20,000-30,000 บาท) ที่สำคัญที่สุดคือนโยบายการให้เงินอุดหนุนทางการศึกษาและนโยบายปฏิรูปการศึกษาของรัฐบาล ปัจจัยทางเศรษฐกิจ (เฉพาะผู้ปกครองที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนน้อยกว่า 20,000 บาท) ที่สำคัญที่สุดคือภาวะเศรษฐกิจที่ตกต่ำ สำหรับปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาดและปัจจัยทางสังคม-วัฒนธรรม ไม่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกโรงเรียนอนุบาล

5.2 ข้อจำกัดของการศึกษา

การศึกษาในครั้งนี้มีข้อจำกัด ดังนี้

1. ตัวแปรระยะทางจากบ้านถึงโรงเรียน (L_p) ไม่ควรใช้ระยะทางจากบ้านถึงโรงเรียนเป็นตัววัด ควรจะใช้ระยะทางจากที่ทำงานถึงโรงเรียนเพราะในสภาวะปัจจุบันผู้ปกครองส่วนใหญ่จะทำงานนอกบ้านและผู้ปกครองเด็กอนุบาลส่วนใหญ่จะมารับ-ส่งลูกที่โรงเรียนด้วยตนเอง

2. ตัวแปรรายได้เฉลี่ยของครอบครัว (Y_p) ในการออกแบบสอบถามข้อมูลรายได้เฉลี่ยของครอบครัว ผู้ปกครองจะให้ข้อมูลตัวเลขที่เป็นรายรับที่ยังไม่ได้หักค่าใช้จ่าย

3. ตัวแปรจำนวนนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3 ของโรงเรียนที่ n ที่สามารถเข้าเรียนชั้น ป.1 ในโรงเรียนชื่อดังได้ (S_p) ไม่สามารถแทนรสนิยม (T) ของผู้ปกครองได้ทั้งหมด เพราะยังมีผู้ปกครองส่วนหนึ่งที่ไม่มีความประสงค์จะให้ลูกเข้าเรียนชั้น ป.1 โรงเรียนชื่อดัง แต่ต้องการเข้าเรียนโรงเรียนที่มีคุณภาพอื่น ๆ ตามที่ผู้ปกครองต้องการมากกว่า

4. การสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น ทำให้ข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างของโรงเรียนขนาดเล็กที่มีจำนวนตัวอย่างน้อยไม่เที่ยงเท่าที่ควร และในการสุ่มตัวอย่างส่วนมากคุณครูจะเลือกสุ่มผู้ปกครองที่ให้ความร่วมมือกับโรงเรียนดี ข้อมูลที่ได้จึงมาจากกลุ่มผู้ปกครองที่ดูแลเอาใจใส่ลูกดี มีความรู้ดี มีฐานะการเงินดี เป็นต้น ดังนั้นจึงควรใช้การสุ่มอย่างเป็นระบบ เช่น ใช้บัญชีรายชื่อนักเรียน **random** ตามเลขที่นักเรียน

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.31 ข้อเสนอแนะจากการศึกษา

ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะจากการศึกษาอุปสงค์ของการศึกษาระดับอนุบาล ดังนี้

1. โรงเรียนอนุบาลควรจะทำให้ความสำคัญกับจำนวนครู-จำนวนห้องเรียน โดยจัดให้มีมากขึ้นตามจำนวนนักเรียนที่มากขึ้น

2. สำหรับกลุ่มผู้ปกครองที่มีรายได้เฉลี่ยของครอบครัวอยู่ในระดับสูงมาก คุณภาพของโรงเรียนเท่านั้นที่จะกำหนดการตัดสินใจของผู้ปกครองกลุ่มนี้ ดังทฤษฎีอุปสงค์ที่ว่า “กรณีสินค้าเป็นสินค้าด้อยคุณภาพ เมื่อรายได้ของผู้บริโภคสูงขึ้น ผู้บริโภคจะหันไปบริโภคสินค้าชนิดอื่นที่มีคุณภาพดีกว่า และหากผู้บริโภคมียาได้ต่ำลง ผู้บริโภคจะบริโภคสินค้าด้อยคุณภาพเพิ่มขึ้น” ดังนั้นในกรณีที่โรงเรียนไม่มีคุณภาพ หรือคุณภาพลดลง เมื่อรายได้ของผู้ปกครองสูงขึ้นผู้ปกครองจะย้ายลูกไปเข้าเรียนที่โรงเรียนที่มีคุณภาพแทน

3. สำหรับกลุ่มผู้ปกครองที่มีรายได้เฉลี่ยของครอบครัวอยู่ในระดับต่ำ อัตราค่าเล่าเรียนที่ถูกจะมีผลต่อการตัดสินใจของผู้ปกครองกลุ่มนี้

4. การโฆษณาประชาสัมพันธ์มีส่วนช่วยรักษาชื่อเสียงของโรงเรียนให้คงอยู่ตราบเท่าที่โรงเรียนอนุบาลที่มีชื่อเสียงมีงบประมาณประชาสัมพันธ์สูง

แต่จากการสอบถามความคิดเห็นของผู้ปกครองจะพบว่าการโฆษณาประชาสัมพันธ์ (การส่งเสริมการตลาด) ไม่มีผลต่อการตัดสินใจของผู้ปกครองทุกกลุ่ม เพราะผู้ปกครองจะให้ความสำคัญที่คุณภาพโรงเรียนและคุณภาพนักเรียนเป็นสำคัญ ดังนั้นโรงเรียนอนุบาลควรจะใช้งบประมาณเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ดี พัฒนาโรงเรียนและพัฒนาผู้เรียนให้มากกว่างบในการโฆษณาประชาสัมพันธ์

5. ในขณะนี้การจัดการศึกษาโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อบต.) ยังไม่เป็นคู่แข่งที่สำคัญของโรงเรียนอนุบาลเอกชน เพราะผู้ปกครองยังขาดความเชื่อมั่นในคุณภาพการศึกษาเมื่อเทียบกับคุณภาพของโรงเรียนเอกชน แต่ในระยะอีก 5-6 ปี ข้างหน้าที่รัฐบาลให้ อบต. เข้ามามีบทบาทมากยิ่งขึ้นพร้อมสนับสนุนทรัพยากรเงินและการลงทุนเพื่อการศึกษาแก่ อบต. อย่างเต็มที่ โรงเรียน อบต. จึงอาจจะเป็นคู่แข่งของโรงเรียนอนุบาลเอกชนที่ต้องพึงระวังอย่างยิ่ง ดังนั้นจึงควรนำผลการศึกษาที่ได้ในครั้งนี้นำไปพัฒนาปรับใช้กับโรงเรียนอนุบาลเอกชนเพื่อที่จะอยู่ได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไปในอนาคต

5.32 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากการศึกษาในครั้งนี้ทำให้ทราบว่าปัจจัยที่กำหนดการตัดสินใจเลือกโรงเรียนอนุบาลในเขตพื้นที่อำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่ มีปัจจัยที่สำคัญหลายปัจจัย ดังนั้นผู้ศึกษาจึงขอเสนอแนะเพื่อเป็นแนวนโยบายสำหรับการจัดการศึกษาระดับอนุบาลในโอกาสต่อไป ดังนี้

1. ด้านผู้เรียน ควรเน้นจัดกระบวนการเรียนการสอนให้เด็กรู้จักคิด จินตนาการ เปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้ในโลกกว้างและสัมผัสประสบการณ์จริงที่เหมาะสมกับวัย ปลูกฝังคุณธรรม และจริยธรรม จิตสำนึกความเป็นไทย รักชาติ รักเพื่อนบ้าน มีน้ำใจ เรียนรู้เหตุการณ์บ้านเมือง สังคมและเศรษฐกิจเพื่อให้เด็กรู้เท่าทันโลกที่เจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว ตลอดจนฝึกทักษะทางด้านภาษาอังกฤษตามวัยอนุบาล เพื่อจะได้เป็น “คนเก่ง ดี มีสุข” ตามคำขวัญของการปฏิรูปการศึกษา

2. ด้านบุคลากร ควรให้ความสำคัญกับบุคลากรทางการศึกษาทั้งในด้านคุณภาพและปริมาณ ทางด้านคุณภาพ เช่น ครูและพี่เลี้ยง ควรมีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไปและมีความรู้ด้านจิตวิทยาเด็กปฐมวัย เป็นผู้ที่มิใช่รักเด็กและเข้าใจธรรมชาติของเด็กวัยนี้ให้มากที่สุด ทางด้านคุณภาพ เช่น ควรจัดปริมาณครูและพี่เลี้ยงดูแลในแต่ละห้องเรียนให้เพียงพอกับจำนวนนักเรียน ดังนั้นจึงขอแนะแนวทางการพัฒนาปรับปรุงแก้ไขด้านบุคลากร ดังนี้

ก. ส่งเสริมพัฒนาครู (ทรัพยากรมนุษย์) ให้เป็น “ครูมืออาชีพ”

ข. จัดการประเมินคุณภาพของครู โดยมีดัชนีชี้วัดเพื่อประเมินสมรรถนะการปฏิบัติงานของครู ดังนี้

- 1) การจัดการเรียนการสอน
- 2) การเอาใจใส่ดูแล แก้ปัญหา และส่งเสริมพัฒนาผู้เรียน
- 3) การพัฒนาตนเองและพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง
- 4) การปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพครู
- 5) การให้ความร่วมมือกับผู้ปกครอง ชุมชน บุคคลต่าง ๆ ฯลฯ

ค. ปรับโครงสร้างอัตราเงินเดือนครูโรงเรียนเอกชนให้มีความเท่าเทียมกับครูโรงเรียนรัฐบาล ปรับสวัสดิการให้เหมือนข้าราชการ มีเงินประจำตำแหน่ง เช่น ครูปฏิบัติการ ครูชำนาญการ ครูเชี่ยวชาญ ผู้บริหารสถานศึกษาชำนาญการ ผู้บริหารสถานศึกษาเชี่ยวชาญ เป็นต้น เพื่อยกระดับวิชาชีพครูและทำให้ความเป็นอยู่ของครูดีขึ้น ผลที่ได้ตามมาคือครูจะมีประสิทธิภาพมากขึ้นและเด็กก็จะมีประสิทธิผลมากยิ่งขึ้นด้วย

ง. จัดทำโครงการสร้างครูที่มีคุณภาพ (ลักษณะคล้ายกับโครงการครูทายาท) โดยทำการคัดเลือกนักเรียนที่จบการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่มีใจรักอยากจะเป็นครู มีเกรดเฉลี่ย 3.00 ขึ้นไป มาทำการสอบคัดเลือกวัดแววความเป็นครู วัดเจตคติ วัด IQ. วัด EQ. วัด MQ. แล้วให้ทุนเรียนฟรีตลอดหลักสูตร 5 ปี เมื่อจบการศึกษาแล้วให้ทำงานเพื่อการศึกษาต่อไป

3 ด้านโรงเรียน คุณภาพเป็นหัวใจสำคัญของสถานศึกษา โรงเรียนอนุบาลควรพัฒนาระบบการเรียนการสอนแบบ **Child center** เน้นจัดการศึกษาเพื่อเตรียมความพร้อมทางด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญา ควรปรับปรุงการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ พัฒนาการ พัฒนาผู้บริหารทั้งระบบ ตลอดทั้งพัฒนาผู้ปกครอง สร้างเครือข่ายทั้งผู้ปกครอง-ชุมชนที่เกี่ยวข้องให้มีส่วนช่วยในการจัดการศึกษายุคปัจจุบัน โดยเฉพาะผู้ปกครองควรให้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของเด็ก ๆ ให้มาก ยังเป็นการสร้างความเข้มแข็งให้กับสถาบันครอบครัวอีกด้วย

4 ด้านราคา รัฐควรจะช่วยเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายรายหัวนักเรียน 100 เปอร์เซ็นต์คือให้เด็กไทยทุกคนได้รับการศึกษาโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย เพราะในปัจจุบันโรงเรียนอนุบาลเอกชนได้รับเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายรายหัว (เฉพาะนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2-3) เพียง 40 เปอร์เซ็นต์ ดังนั้นอัตราค่าเล่าเรียนจึงมีอัตราที่ค่อนข้างแพงเมื่อเทียบกับโรงเรียนรัฐบาล ในอนาคตเมื่อรัฐให้ความช่วยเหลือทางทรัพยากรเงินและการลงทุนเพื่อการศึกษาอย่างเต็มที่ จึงหวังว่าโรงเรียนควรจะแข่งขันทางด้านคุณภาพการศึกษาและคุณภาพของนักเรียนมากกว่าเชิงธุรกิจ

5. จากการปฏิรูปการศึกษาที่มี “หัวใจของการปฏิรูปการศึกษา” (สำนักงานปฏิรูปการศึกษา, 2544: 11) คือให้เด็กไทยมีการพัฒนาในทุก ๆ ด้านมากขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ให้ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี อย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกันโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย การกำหนดให้มีการพัฒนาระบบการเรียนรู้ออนไลน์ ระบบการสอนที่ดียิ่งขึ้น ครูและบุคลากรมีความชำนาญและเชี่ยวชาญมากยิ่งขึ้น สถานศึกษาได้รับการพัฒนาให้มีความพร้อมทางด้านทรัพยากรเพื่อการศึกษามากยิ่งขึ้น พร้อมทั้งยังคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของชุมชน ท้องถิ่น และสังคมจิตสำนึกของความเป็นไทยโดยไม่ต้องการพัฒนาเพียงแต่ลักษณะภายนอก แต่ต้องการให้มีการพัฒนาให้มีคุณลักษณะที่เก่ง กล้า และดีไปพร้อมกัน จะเห็นได้ว่ากระบวนการในการปฏิรูปการศึกษานั้น ต้องใช้ทรัพยากรเงินและการลงทุนเพื่อการศึกษาเป็นกลไกสำคัญที่จะทำให้การดำเนินการในทุก ๆ ด้านสำเร็จลงไปได้ แต่งบประมาณของรัฐมีไม่เพียงพอสำหรับการดำเนินการด้านต่าง ๆ ดังนั้นจึงควรมีการระดมทรัพยากรโดยการใช้งบประมาณต่าง ๆ เช่น การออกพันธบัตรรัฐบาล การหักลดหย่อนภาษีสำหรับการบริจาคเพื่อการศึกษา การเก็บภาษีมรดกทางอ้อมโดยการเพิ่มการเก็บค่าธรรมเนียมการโอนสังหาริมทรัพย์ การยกเว้นอากรของที่นำเข้าสำหรับสถานศึกษาและเพื่อการวิจัย เป็นต้น